

EDUSKUNNAN VASTAUS 22/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi sotilaallisesta kriisinhallinnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi sotilaallisesta kriisinhallinnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 5/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Ulkoasiainvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (UaVM 1/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

sotilaallisesta kriisinhallinnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 73 §:ssä määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään Suomen osallistumisesta kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan, kriisinhallintaan liittyvästä koulutus- ja harjoitustoiminnasta sekä kriisinhallintahenkilöstön asemasta.

Suomi voi osallistua Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) turvallisuusneuvoston valtuuttamaan tai poikkeuksellisesti muuhun kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan, jonka tarkoituksena on kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen tai palauttaminen taikka humanitaarisen avustustoiminnan tukeminen tai siviiliväestön suojaaminen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) päämäärät ja periaatteet sekä muut kansainvälisen oikeu-

den säännöt huomioon ottaen (*sotilaallinen kriisinhallinta*).

Tässä laissa tarkoitetun kriisinhallinnan toimeenpanijana voi olla YK, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ), Euroopan unioni (EU) taikka muu kansainvälinen järjestö tai maaryhmä.

Tätä lakia ei sovelleta Suomen osallistumiseen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan nojalla toteutettaviin sotilaallisiin toimiin.

2 §

Osallistumisesta ja varautumisesta päättäminen

Päätöksen Suomen osallistumisesta sotilaalliseen kriisinhallintaan ja osallistumisen lopetta-

misesta tekee kussakin tapauksessa erikseen tasavallan presidentti valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta. Tasavallan presidentti tekee valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta myös päätöksen sotilasosaston asettamisesta korkeaan valmiuteen (*valmiuosasto*).

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteisen kokouksen käsiteltäviä asioita valmistelevalle komitealle ennen 1 momentissa tarkoitettua päätöstä puolustusministeriö voi käsitteilyä perusteella ryhtyä osallistumiseen liittyviin valmistelu- ja varautumistoimenpiteisiin.

Puolustusministeriö voi päättää osallistumisen vähäisestä muuttamisesta.

3 §

Eduskunnan osallistuminen päätöksentekoon

Ennen 2 §:ssä tarkoitetun Suomen osallistumista koskevan ratkaisuehdotuksen tekemistä valtioneuvoston on kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa. Jos ratkaisuehdotus koskee sotilaallisesti erityisen vaativaa kriisinhallintatehtävää tai tehtävää, joka ei perustu YK:n turvallisuusneuvoston valtuutukseen, valtioneuvoston on ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä kuultava eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteko. Jos ratkaisuehdotus koskee enintään kymmenen henkilön määräämistä sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään, valtioneuvoston on ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä annettava asiasta selvitys eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle.

Jos suomalaiselle kriisinhallintajoukolle määrättyjä tehtäviä suunnitellaan operaation aikana olennaisesti muutettaviksi, valtioneuvoston on kuultava eduskuntaa tai eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa 1 momentin mukaisesti.

Ennen valmiuosaston asettamista koskevan ratkaisuehdotuksen tekemistä valtioneuvoston on kuultava eduskuntaa antamalla sille asiasta selonteko. Ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä Suomen osallistumisesta kriisinhallintaan valmiuosastolla valtioneuvoston on kuultava eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa.

4 §

Osallistumista koskevat sopimukset

Tasavallan presidentin asetuksella voidaan kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen (SopS 65/1997) määräysten soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan. Valtioneuvoston asetuksella voidaan vastaavasti kansainvälisten velvoitteiden voimaansaattamiseksi säätää Euroopan unionin sotilasesikunnan ja unionin käyttöön mahdollisesti asetettujen esikuntien ja joukkojen sotilas- ja siviilihenkilöiden asemasta tehdyn sopimuksen (SopS /) ja korvausvaatimuksista luopumisesta Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioiden yhteydessä tehdyn sopimuksen (SopS /) soveltamisesta sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään tai siihen liittyvään koulutus- tai harjoitustoimintaan.

5 §

Organisaatio ja henkilöstö

Suomi osallistuu sotilaalliseen kriisinhallintaan siihen valtion talousarviossa ulkoasiainministeriön ja puolustusministeriön pääluokissa myönnettyjen määrärahojen rajoissa.

Puolustusministeriö antaa sotilaallisen kriisinhallinnan edellyttämät tehtävät puolustusvoimille sekä ohjaa ja valvoo sotilaallista kriisinhallintaa.

Suomalaiseen kriisinhallintaorganisaatioon voi kuulua kriisinhallintajoukkoja, erillisiä yksiköitä ja yksittäisiä henkilöitä. Kriisinhallintaorganisaatio kuuluu puolustusvoimiin ja on Pääesikunnan alainen siten kuin tässä laissa säädetään. Toiminnallisesti kriisinhallintaorganisaatio on 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun toimeenpanijan alainen. Kriisinhallintahenkilöstöä saa vaihtohenkilöstöä ja koulutuksessa olevaa hen-

kilöstöä lukuun ottamatta olla enintään 2 000 henkilöä.

Puolustusministeriön asetuksella voidaan sääntää tarkemmin 3 momentissa tarkoitettua kriisinhallintaorganisaatiosta. Pääesikunta vahvistaa organisaation osien hallinnollisen aseman ja toimivallan.

6 §

Koulutus ja harjoitukset

Puolustusvoimat huolehtii sotilaallisen kriisinhallinnan edellyttämien valmiuksien luomiseksi tarvittavasta koulutuksesta ja harjoituksista. Suomalaiset sotilasosastot ja yksittäiset suomalaiset voivat osallistua koulutukseen ja harjoituksiin ulkomailla. Koulutusta ja harjoituksia voidaan järjestää Suomessa myös ulkomaisille sotilasosastoille ja yksittäisille ulkomaalaisille.

7 §

Kriisinhallintahenkilöstö ja pätevyysvaatimukset

Kriisinhallintahenkilöstöllä tarkoitetaan 8 §:n 1 momentin mukaisen palvelussitoumuksen tehneitä henkilöitä, kriisinhallintaorganisaatioon kuuluvia henkilöitä, vaihtohenkilöstöä sekä valmistelu- ja varautumistehtäviin erikseen määrättyjä henkilöitä.

Palvelussuhteen alkamisen jälkeen kriisinhallintahenkilöstö on palvelussuhteessa valtioon, jota työnantajana edustavat puolustusministeriö ja puolustusvoimat siten kuin puolustusministeriön asetuksella säädetään.

Kriisinhallintatehtäviin valittavien henkilöiden tulee olla Suomen kansalaisia. Heitä koskevista pätevyysvaatimuksista säädetään puolustusministeriön asetuksella.

8 §

Sitoumus koulutukseen tai palvelukseen saapumisesta

Edellä 6 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen otetaan henkilöitä, jotka vapaaehtoisesti sitoutuvat

olemaan toimintavalmiudessa ja seitsemän päivän kuluessa kutsusta tiedon saatuaan osallistumaan koulutukseen tai saapumaan palvelukseen. Lisäksi kriisinhallintahenkilöstöä voidaan antamansa sitoumuksen perusteella asettaa viiden päivän lähtövalmiuteen valmiuosastona 2 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkean valmiuden aikana.

Sitoumusaika on enintään kaksi vuotta, ja sitä voidaan jatkaa enintään vuodeksi kerrallaan. Koulutusta annetaan saapumis- ja kotiuttamispäivä koulutuspaikassa mukaan luettuina enintään 45 päivää kalenterivuoden aikana.

Puolustusvoimien virkasuhteista henkilöstöä voidaan 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden lisäksi määrätä virkatehtävänä osallistumaan koulutukseen liittyviin tehtäviin. Asevelvollisuuslain (452/1950) nojalla palveluksessa olevien osallistumisesta tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja koulutukseen liittyviin harjoituksiin sekä koulutuksen tukitehtäviin säädetään asevelvollisuuslaissa.

9 §

Tehtävään määrääminen ja palvelussuhteen alkaminen

Kriisinhallintajoukon komentajan ja kriisinhallintaorganisaatiossa kenraalin sotilas- tai palvelusarvossa palvelevan määrää tehtävään tasavallan presidentti valtioneuvostossa valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta. Palvelussuhde alkaa nimetystä päivästä ja on voimassa toistaiseksi. Muun henkilöstön enintään vuodeksi kerrallaan määrää puolustusministeriö tai puolustusvoimien tehtävään määräävä viranomainen ministeriön määräämien tehtävien osalta.

Palvelussuhde alkaa palvelukseen saapuvan ilmoittautuessa palvelukseen Pääesikunnan määräämällä tavalla. Valmistelu- ja varautumishenkilöstö voidaan ottaa operaation valmistelun ajaksi määräaikaiseen palvelussuhteeseen.

Jollei Pääesikunta toisin määrää, kriisinhallintajoukon komentaja voi ennen joukossa palvelevan palvelussuhteen päättymistä tekemäl-

lään päätöksellä jatkaa tämän palvelussuhdetta yhteensä enintään kuudella kuukaudella.

Palvelukseen määrääminen ja palvelussuhteen jatkaminen edellyttävät 8 §:ssä tarkoitetulla sitoumuksella tai muutoin annettua asianomaisen suostumusta.

10 §

Palvelussuhteen päätyminen

Kriisinhallintajoukon komentajan ja kriisinhallintaorganisaatiossa kenraalin sotilasarvossa palvelevan palvelussuhteen määrää päättymään tasavallan presidentti valtioneuvostossa valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta. Kriisinhallintajoukon komentajan palvelussuhde päättyy myös, kun kriisinhallintajoukko lakkautetaan.

Muun kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvan kuin kriisinhallintajoukon komentajan palvelussuhde päättyy, kun 9 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu määräaika päättyy taikka kun osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan lopetetaan.

Päaesikunta voi määrätä 2 momentissa tarkoitettun palvelussuhteen päättymään, jos osallistumista kriisinhallintaan supistetaan.

Edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu tehtävään määräävä viranomainen voi lisäksi määrätä tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettun palvelussuhteen päättymään, jos henkilöstöön kuuluva erityisestä syystä sitä pyytää taikka jos hän ei täytä velvollisuuksiaan tai toimii vastoin niitä taikka hänet muutoin havaitaan sopimattomaksi palvelukseen taikka jos hänen palveluskykynsä on sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt. Kriisinhallintajoukon komentajalla on samoin edellytyksin oikeus määrätä joukossa palvelevan palvelussuhde päättymään.

Jos 8 §:ssä tarkoitettun sitoumuksen tehnyt jää kutsun saatuaan ilman pätevää syytä saapumatta koulutukseen tai palvelukseen taikka jos hänen koulutuksensa tai palvelussuhteensa päätetään sen vuoksi, ettei hän ole täyttänyt velvollisuuksiaan tai on toiminut vastoin niitä, hänet voidaan velvoittaa korvaamaan valtiolle puolustusministeriön asetuksella säädetty korvaus, joka saa olla enintään hänelle maksetut varallaolo-

korvaukset ja puolet valtiolle aiheutuneista koulutus- ja järjestelykustannuksista.

11 §

Kotiuttamisen vaikutus palvelussuhteen päättymiseen

Edellä 10 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa palvelussuhde jatkuu kuitenkin, kunnes henkilöstöön kuuluva on Pääesikunnan määräämällä tavalla kotiutettu Suomessa. Pääesikunta voi henkilöstöön kuuluvan pyynnöstä tai muusta erityisestä syystä määrätä palvelussuhteen päättymään jo ennen kotiuttamista Suomessa sekä oikeuttaa kriisinhallintajoukon komentajan antamaan tällaisen määräyksen joukossa palvelevalle.

12 §

Palvelussuhteen johdosta maksettavat etuudet

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalla on oikeus 13—17 ja 19 §:ssä säädettyihin etuuksiin 9 ja 10 §:n mukaisen palvelussuhteen ajalta. Henkilöstöön kuuluvalla ei kuitenkaan ole oikeutta palkkaan, päivärahaan eikä muuhun tämän lain mukaiseen etuuteen ajalta, jonka hän on ilman pätevää syytä poissa palveluksesta taikka pidätettynä tai vangittuna epäiltynä rikoksesta, josta hänet sittemmin tuomitaan rangaistukseen, eikä myöskään sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden ajalta, jos hän on tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta olennaisesti myötävaikuttanut sairauden, vian tai vamman syntymiseen tai parantumisen estymiseen.

Koulutuksen ja harjoitusten ajalta suoritettavista etuuksista säädetään 18 ja 19 §:ssä.

13 §

Peruspalkka

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvan peruspalkka määräytyy tehtävän vaativuuteen perustuvan palkkausjärjestelmän mukaisesti.

Palkkausjärjestelmän mukainen peruspalkka vastaa vähintään sitä tehtävä- ja henkilökohtaisiin palkansiin perustuvaa keskimääräistä kuukausipalkkaa, jota vastaavasta kotimaan tehtävästä sovitaan virkaehtosopimuksin puolustusvoimissa maksettavaksi.

Tehtävän vaativuuteen perustuvasta palkkausjärjestelmästä ja vaativuusluokkien mukaisesta peruspalkasta säädetään puolustusministeriön asetuksella.

14 §

Sairausloma-ajan palkka sekä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalla on oikeus sairausloma-ajan palkkaan sekä äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaaseen työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 11 §:n ja 4 luvun 1—9 §:n mukaisesti, jollei etuuskien määräytymisestä ole valtion virkamiehiä koskevassa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa toisin sovittu.

15 §

Päiväraha

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalla maksetaan palvelusolosuhteiden perusteella määräytyvää päivärahaa.

Kriisinhallintahenkilöstön päiväraha on vähintään 25,00 euroa palvelusvuorokaudelta. Päivärahan rahamäärää voidaan korottaa, jos palvelusolosuhteita määrääjain arvioitaessa todetaan olosuhteiden poikkeavan tavanomaisista palvelusolosuhteista.

Päivärahan rahamäärän korottamisesta ja palvelusolosuhteiden arvioinnista säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

16 §

Ylimääräisten palveluskustannusten korvaaminen

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalla annetaan sotilasmajoitus, muonitus, vaatetus ja tehtävän edellyttämä varustus, jollei kriisinhallinta-

operaation toimeenpanijan maksama korvaus kata niistä aiheutuvia kustannuksia.

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvien matkat toimialueelle palveluksen alkaessa sekä matkat toimialueelta kotiuttamispaikkaan Suomessa palveluksen päättyessä järjestää valtio. Valtio korvaa kustannukset matkoista, jollei kriisinhallintaoperaation toimeenpanija korvaa niitä. Jos huoltokuljetuksia ei ole järjestetty, valtio korvaa vähintään yhden matkan palvelusalueelta Suomeen ja takaisin kutakin kuutta palveluskuukautta kohden valtiolle edullisinta lentoreittiä käyttäen.

Palveluskustannusten korvaamisesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

17 §

Terveystenhoito

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalla on oikeus terveystenhoitoon siten kuin terveystenhoitojärjestämisestä puolustusvoimissa annettussa laissa (322/1987) säädetään.

18 §

Koulutus- ja harjoitusajan etuudet

Puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen palveluksessa virka- tai työsuhteessa olevat saavat 6 §:ssä tarkoitetun koulutuksen ja harjoituksen ajalta palkkaa siten kuin valtion yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa henkilöstökoulutusajan palkkauksesta sovitaan.

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvat ovat koulutuksen ja harjoitusten ajalta oikeutettuja vastikkeettomaan sotilasmajoitukseen, muonitukseen ja vaatetukseen. Matkasta kotipaikkakunnalta koulutus- tai harjoituspaikkaan koulutuksen tai harjoituksen alkaessa ja takaisin kotipaikkakunnalle koulutuksen tai harjoituksen päättyessä maksetaan matkakustannusten korvausta samoin perustein kuin valtion virkamiehille. Koulutus- ja harjoitusajalta maksetaan päi-

värahää, joka on vähintään kolme neljäsosaa kottimaan kokopäivärahan määräästä.

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettuun valmiuosastoon kuuluva kriisinhallintahenkilöstö on koulutuksen ja harjoituksen ajalta oikeutettu virkaehtosopimuksen mukaiseen sotilaallisen harjoituksen korvaukseen ja virkaehtosopimuksin sovituihin lisäpalkkioihin.

Koulutuksen ja harjoituksen ajalta maksettavista etuuksista säädetään tarkemmin puolustusministeriön asetuksella.

19 §

Erityiset palvelussuhteen ehdot

Jos kriisinhallintahenkilöstön palvelukseen saaminen tai palveluksessa pysyttäminen tai muu vaikutuksiltaan vastaava painava syy edellyttää, puolustusministeriö voi valtion talousarvion rajoissa määrätä noudatettaviksi 12—18 §:ssä säädettyjä palvelussuhteen ehtoja parempia ehtoja.

20 §

Sairaus- ja tapaturmakorvaukset

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalle ja 6 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa olevalle sotilastapaturmasta ja palvelussairaudesta maksettavasta korvauksesta säädetään sotilastapaturmalaisissa (1211/1990).

21 §

Ryhmähenkivakuutus

Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa olleen kuoltua maksetaan ryhmähenkivakuutusta vastaavaa taloudellista tukea siten kuin valtion virkaehtosopimuksessa valtion virkamiehen kuoltua suoritettavasta ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta on sovittu.

Jos tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa olleen kuoltua hänen oikeudenomistajillaan on oikeus kriisinhallintaoperaation toimeenpanijän saman palvelussuhteen perusteella kuolemantapauksen johdosta maksamaan korvauk-

seen, 1 momentissa tarkoitettua tukea maksetaan vain siltä osin kuin se on korvausta suurempi.

Tuen myöntää ja maksaa hakemuksesta Valtiokonttori noudattaen soveltuvin osin valtion palveluksessa olleen kuoltua suoritettavan taloudellisen tuen myöntämistä ja maksamista koskevia säännöksiä.

22 §

Eläkeoikeus

Tässä laissa tarkoitettun palvelussuhteen tuottamasta oikeudesta eläkkeeseen säädetään valtion eläkelaisissa (280/1966) ja valtion perhe-eläkelaisissa (774/1968). Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa palveltu aika luetaan hyväksi valtion eläkelaisissa tarkoitettua sotilaseläkettä varten.

23 §

Palvelusajan hyväksi lukeminen

Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa ollut saa lukea palvelemaansa ajan hyväkseen valtion palveluksena ikälisää, vuosilomaa ja muuta sellaista etuutta taikka ylennystä varten.

24 §

Lomakorvaus

Muulle kuin valtion palveluksessa olevalle suoritetaan tässä laissa tarkoitettun palvelussuhteen päättyessä lomakorvausta siten kuin vuosilomalaisissa (162/2005) säädetään.

25 §

Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen

Valtion palveluksessa olevalla on oikeus saada virkavapautta tai vapautusta työstä 6 §:ssä tarkoitettun koulutuksen tai harjoitusten taikka 9 ja 10 §:ssä tarkoitettun palvelussuhteen ajaksi.

Työ- tai virkasuhdetta, joka koulutukseen, harjoitukseen tai palvelukseen otettavalla on, ei

hänen työnantajansa saa koulutuksen, harjoituksen tai palveluksen takia päättää eikä niiden aikana irtisanoa. Koulutuksen, harjoitusten tai palveluksen päätyttyä tai keskeydyttyä asianomainen on otettava jälleen aikaisempaan tai siihen rinnastettavaan työhön noudattaen soveltuvin osin, mitä palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (570/1961) säädetään.

26 §

Verotus

Tähän lakiin perustuvasta palveluksesta saadun tulon verottamisesta on voimassa, mitä tuloverolaissa (1535/1992) ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetussa laissa (627/1978) säädetään sekä vieraiden valtioiden kanssa tehdyissä sopimuksissa määrätään.

Kriisinhallintahenkilöstölle sekä 6 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa tai harjoituksessa olleille 13—19 §:n nojalla tehtyjen päätösten mukaisesti kuuluvat päiväraha ja luontoisedut eivät ole tuloverolaissa tarkoitettua veronalaista tuloa.

27 §

Voimakeinojen käyttö

Sotilaallisessa kriisinhallinnassa palvelevalla sotilaalla on palvelustehtävää suorittaessaan oikeus käyttää tehtävän kannalta välttämättömiä voimakeinoja.

Voimakeinoja voidaan käyttää vain siinä määrin ja siihen saakka, kun ne ovat tehtävän kannalta tarpeen, hyväksyttävässä suhteessa operaation tavoitteeseen nähden ja operaatiolle vahvistettujen voimankäytösääntöjen mukaisia.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

28 §

Rikosoikeudellinen vastuu

Edellä 6 §:ssä tarkoitettussa koulutuksessa tai harjoituksessa taikka kriisinhallintapalvelukses-

sa olevat henkilöt ovat sotilaita koskevan rikoslain 45 luvun säännösten alaisia. Heidän kriisinhallintaoperaation palvelusalueella tekemiinsä sotilasoikeudenkäyntilaissa (326/1983) tarkoitettuihin rikoksiin ei kuitenkaan sovelleta sota-aikana tehtyjä rikoksia koskevia säännöksiä. Heihin sovelletaan sotilaskurinpitolain (331/1983) ja sen nojalla annettuja säännöksiä siltä osin kuin tässä pykälässä ei toisin säädetä.

Pakkokeinolain (450/1987) 1 luvun 14 §:n 1 momentissa säädettyä määräaika pidätettyä koskevan vangitsemisvaatimuksen käsiteltäväksi ottamista varten pidennetään pidätetyn kuljettamiseen kriisinhallintaoperaation toimialueelta Suomeen tai tuomioistuimen jäsenten matkaan Suomesta toimialueelle käytetyllä ajalla.

Kriisinhallintapalveluksessa olevan sotilaskurinpitolain 2 §:ssä tarkoitettuna keskimääräisen kokonaispäivätulon viidesosana pidetään hänen tästä palveluksesta täyden kuukauden ennakonpidätyksen alaisen palkan, päivärahojen ja verotusarvon mukaan laskettujen luontoisetujen yhteismäärää jaettuna 150:llä. Kriisinhallintakoulutuksessa olevan kurinpitosakon rahamäärä yhdeltä päivältä on hänen päivärahansa suuruinen.

Sotilaspapin syyttämisestä yleisessä tuomioistuimessa on lisäksi voimassa, mitä kirkkolaisissa (1054/1993) säädetään.

29 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Sotilasoikeudenkäyntilain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tuomioistuimena tämän lain 28 §:ssä tarkoitetun henkilöstön osalta toimii Helsingin käräjäoikeus. Tuomioistuin voi tarvittaessa pitää istunnon kriisinhallintaorganisaation toimialueella.

30 §

Vahingonkorvaus

Kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalla on oikeus saada valtion varoista korvaus vahingosta,

joka hänen omaisuudelleen on aiheutunut palvelustehtävässä, jos omaisuuden hallussapito on ollut palvelustehtävän kannalta tarpeellista.

Jos vahinkoa kärsineen puolelta on myötävai-
kutettu vahinkoon tai jos muu vahingon aiheut-
taneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös
ollut vahingon syynä, vahingonkorvausta voi-
daan alentaa tai oikeus korvaukseen evätä. Suo-
rittavasta korvauksesta voidaan lisäksi vähen-
tää, mitä vahinkoa kärsinyt on vahingon johdos-
ta oikeutettu saamaan muun lain tai vapaaehto-
isen vakuutuksen perusteella.

Vahinkona voidaan korvata omaisuuden kor-
jauskustannukset ja vahingosta aiheutuneet
muut kulut sekä arvonalennus taikka tuhoutu-
neen tai hävinneen omaisuuden arvo.

Korvauksen myöntää ja suorittaa kriisinhal-
lintajoukko tai Puolustusvoimien Kansainväli-
nen Keskus. Korvausta on haettava kirjallisesti
vuoden kuluessa vahingon aiheutumisesta. Kor-
vaushakemukseen on liitettävä luotettava selvi-
tys vahinkotapahtumasta.

Oikeus vahingonkorvaukseen vahingosta vas-
tuussa olevalta siirtyy valtiolle sinä päivänä, jol-
loin korvausta on päätetty maksaa vahinkoa kär-
sineelle. Oikeus korvaukseen siirtyy enintään
siltä osin kuin korvausta on päätetty maksaa.

31 §

Kriisinhallintahenkilöstörekisterin käyttö- tarkoitus ja rekisterinpitäjä

Kriisinhallintahenkilöstörekisteri on auto-
maattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä
henkilörekisteri.

Rekisteriin talletettuja tietoja voidaan käyt-
tää valittaessa henkilöitä sotilaalliseen kriisinhal-
lintaan sekä koulutuksen ja palveluksen
suunnittelussa ja järjestämisessä.

Rekisterinpitäjänä on Pääesikunta.

32 §

Rekisterin tietosisältö ja tietolähteet

Rekisteriin saadaan tallettaa kriisinhallinta-
henkilöstöön kuuluvan tai valittavan henkilön

sijoittelua ja koulutusta varten henkilötunnus ja
muut tarpeelliset tunniste- ja yhteystiedot sam-
moin kuin tiedot henkilön ammatista, perhesuh-
teista, siviili- ja sotilaskoulutuksesta sekä ter-
veydentilasta, jos niillä on merkitystä kriisinhal-
lintahenkilöstöön kuuluvan palveluksen ja si-
joittelun kannalta, asevelvollisuuden suoritta-
misajasta ja -paikasta, aikaisemmasta kriisinhal-
lintapalveluksesta sekä rangaistuksista ja kurin-
pito-ohjennuksista.

Rekisterinpitäjällä on kriisinhallintahenkilös-
törekisteriä varten oikeus salassapitosäännösten
estämättä saada asevelvollisrekisterissä olevia
tietoja sekä asevelvollisuuslain 42 c §:n 1 mo-
mentissa tarkoitettuja tietoja poliisi-, väestökir-
ja- ja vankilaviranomaisilta sekä viralliselta
syyttäjältä.

Rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella
1 momentissa tarkoitettuja tietoja voidaan
hankkia muistakin kuin 2 momentissa tarkoite-
tuista rekistereistä.

33 §

Tietojen luovuttaminen, säilytysaika ja muu käsittely

Kriisinhallintahenkilöstörekisterissä olevia
tietoja voidaan henkilöiden valitsemiseksi soti-
laalliseen kriisinhallintaan luovuttaa ulkoasiain-
ministeriölle, sisäasianministeriölle ja kriisinhal-
lintaoperaation toimeenpanijalle. Tietoja voi-
daan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden
avulla.

Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa
olleen henkilön tietoja säilytetään rekisterissä
enintään kahden vuoden ajan viimeisen palve-
lussuhteen päättymisestä.

Muilta osin tietojen salassapitoon ja luovutta-
miseen sovelletaan, mitä asevelvollisuuslain
42 d §:ssä säädetään, ja henkilötietojen käsitte-
lyyn, mitä henkilötietolaissa (523/1999) sääde-
tään.

34 §

Hallintoasioiden käsittely

Tässä laissa tarkoitettujen hallintoasioiden käsittelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003).

35 §

Takaisinperintä

Edellä 13—19 §:n mukaisessa järjestyksessä tehtyyn päätökseen perustuvan etuuden määrä tai 30 §:n nojalla aiheettomasti maksettu vahingonkorvaus voidaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään myöhemmin tällaisesta etuudesta tai asianomaiselle valtiolta tulevasta palkasta sen maksamisen yhteydessä. Päätöksen asiasta tekee etuuden tai vahingonkorvauksen myöntänyt viranomainen.

Palkasta ja päivärahasta ei saa 1 momentin nojalla periä enempää kuin palkasta lain mukaan saadaan ulosmitata.

Takaisinperintää aloitettaessa perinnän peruste ja perittävä määrä on ilmoitettava asianomaiselle.

Takaisinperintä on aloitettava tässä pykälässä säädetyllä tavalla tai pantava vireille muussa järjestyksessä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana aiheuton määrä on maksettu.

36 §

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, ettei hänelle ole annettu 13—19 §:n mukaisessa järjestyksessä tehtyyn päätökseen perustuvaa etuutta sellaisena kuin se olisi hänelle kuulunut taikka että häneltä on aiheettomasti 35 §:n mukaisessa järjestyksessä peritty takaisin tällainen tai 30 §:n nojalla tehtyyn päätökseen perustuva etuus, saa kirjallisesti vaatia oikaisua siltä viranomaiselta, jonka asiana etuu-

den antaminen on tai joka on määrännyt sen perittäväksi takaisin.

Oikaisuvaatimus on tehtävä kolmen vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana etuus olisi pitänyt antaa tai on peritty takaisin.

37 §

Muutoksenhaku

Joka on tyytymätön 9 §:n 1—3 momentissa, 10 tai 11 §:ssä taikka 30 §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen tai 36 §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, saa hakea siihen muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Puolustusvoimien Kansainvälisessä Keskuksessa tai kriisinhallintaorganisaatiossa tehdystä päätöksestä valitetaan kuitenkin Helsingin hallinto-oikeuteen.

Tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla annettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

38 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan 29 päivänä kesäkuuta 1984 annettu rauhanturvaamislaki (514/1984) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tätä lakia sovelletaan myös lain voimaan tullessa olemassa olevaan suomalaiseen rauhanturvaamis- ja kriisinhallintaorganisaatioon.

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus säännökseen, joka kumotaan tällä lailla, tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin. Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus rauhanturvaamistoimintaan tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Laki

puolustusvoimista annetun lain 2 ja 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista 31 päivänä toukokuuta 1974 annetun lain (402/1974) 2 §:n 1 momentin 7 kohta ja 9 a §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentin 7 kohta laissa 452/2001 ja 9 a §:n 4 momentti laissa 751/2000, seuraavasti:

2 §	9 a §
Puolustusvoimien tehtävänä on:	-----
7) osallistua sotilaalliseen kriisinhallintaan siten kuin siitä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (/) säädetään;	Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske osallistumista 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettuun sotilaalliseen kriisinhallintaan ulkomailta.
-----	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä syyskuuta 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/1950) 3 a §, sellaisena kuin se on laissa 19/1998, sekä
lisätään lakiin uusi 3 b § seuraavasti:

3 a §	3 b §
Varusmiespalveluksen tarkoituksena on kouluttaa ja harjaannuttaa asevelvolliset sotilaallisen maanpuolustuksen tehtäviin ja siten luoda osaltaan edellytykset sodan ajan varalta tarvittavien joukkokokonaisuuksien tuottamiselle.	ka vapaaehtoisesti hakeutuvat sellaiseen koulutukseen.
Varusmiespalveluksen ja kertausharjoituksen aikana voidaan antaa lyhytaikaisesti koulutusta sotilaallisen kriisinhallinnan edellyttämien valmiuksien luomiseksi niille asevelvollisille, jotka	Varusmiespalvelusta suorittava tai kertausharjoitukseen osallistuva asevelvollinen voidaan määrätä palvelukseen ulkomaille, jos hän:
	1) osallistuu 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun koulutukseen;
	2) suorittaa 1 kohdassa tarkoitettuun koulutukseen liittyviä tukitehtäviä;

3) kuuluu virka-apuosastoon, jonka tehtävänä on antaa virka-apua Suomen rajojen ulkopuolella;

4) osallistuu tavanomaiseen laivapalvelukseen Suomen aluevesien ulkopuolella;

5) osallistuu nimenomaisen suostumuksensa nojalla kansallista puolustusta edistävään kansainväliseen lyhytaikaiseen sotilaalliseen harjoitukseen;

6) osallistuu vierailuihin, esiintymismatkoihin, urheilukilpailuihin tai muihin vastaaviin palvelukseensa liittyviin sellaisiin tehtäviin, joihin ei sisälly sotilaallisia harjoituksia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Laki

rikoslain 45 luvun 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 45 luvun 27 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1118/2000, seuraavasti:

45 luku
Sotilasrikoksista
27 §
Sotilaat

annetussa laissa (/) tarkoitetussa kriisinhallintakoulutuksessa, -harjoituksissa ja -palveluksessa oleviin niin kuin siitä laissa erikseen säädetään.

Sotilaita koskevia säännöksiä sovelletaan lisäksi rajavartiolaitoksessa sotilastehtävissä palveleviin sekä sotilaallisesta kriisinhallinnasta

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Laki

sotilasoikeudenkäyntilain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä maaliskuuta 1983 annetun sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 2 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 753/2000, seuraavasti:

2 §
annetussa laissa (/) tarkoitettua kriisinhallintaorganisaatiota.
Mitä 2 ja 3 momentissa säädetään puolustusvoimista, koskee soveltuvin osin myös rajavartiolaitosta ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Laki

valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1224/1990) 1 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 754/2000, seuraavasti:

1 §
Valtioneuvoston oikeuskansleri vapautetaan velvollisuudesta valvoa lain noudattamista sellaisissa eduskunnan oikeusasiamiehen toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jotka koskevat:
1) puolustusministeriötä, valtioneuvoston ja sen jäsenten virkatointien laillisuuden valvontaa lukuun ottamatta, puolustusvoimia, rajavartiolaitosta ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (/) tarkoitettua kriisinhallintahenkilöstöä sekä sotilasoikeudenkäyntiä;
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Laki

siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan 30 päivänä joulukuuta 2004 annetun lain (1287/2004) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

kehitysyhteistyötä tai varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahamomentilta rahoitettua toimintaa eikä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (/) tarkoitettua toimintaa.

Tämä laki koskee lisäksi pelastuslain (468/2003) 49 §:ssä tarkoitettua humanitaarista apua. Se ei koske muuta humanitaarista apua,

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Helsingissä 24 päivänä maaliskuuta 2006
